

Utviklingsprosjekt på egen undervisning

Eike Wehling, Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen

Kunnskap om nevropsykologisk kartlegging og dens betydning i møte med pasienter

Innledning

Kurset i klinisk nevropsykologi består av tre moduler i) en forelesningsrekke over to uker med avsluttende eksamen, ii) et 2-dagers kurs i to av de meste elementære evnetester som brukes som grunnlag i mange kliniske sammenheng (ikke bare nevropsykologi) for både barn og voksne, og iii) et 2 ukers praktikum i grupper på 9-10 studenter der to studenter har ansvar for en pasient sammen med en veileder og spesialist i klinisk nevropsykologi. Utredning av pasienten omfatter en anamnestic samtale og en to-dagers utredning. Studentene kan i tillegg finne bakgrunns litteratur relatert til deres kasus og drøfte det med sine medstudenter i gruppen. Ved slutten av kurset skal alle studenter presentere sine kasus i en felles samling «staff» (resultater fra utredninger under praktikum som baserer seg på undervisning/pensum evtl egen litteratur) foran hele kullet. Staff står i fokus i denne oppgaven.

Staff foregår i slutten av semesteret etter at alle studenter har hørt forelesninger, tatt eksamen, fått opplæring i WISC/WAIS og møtt pasienter. I en lengre periode ble det lagt merke til (av flere veiledere) at det er vanskelig å engasjere hele auditoriet (cirka 45 studenter). Som oftest er det kun få studenter som er aktive, stiller spørsmål, kommer med innspill, drøfter synspunkter eller begynner en diskusjon. Vanligvis er det veiledere som diskuterer, noe som kan være lærerikt, men det er ønskelig for å fordype kunnskap og læring at studentene er mer aktive. Veilederne beskriver studentene som mer aktive i små grupper, der det foregår en del diskusjoner. Som årsak for studentenes stillhet kan det tenkes at de fleste problemstillingene er komplekse, at det er mye informasjon samlet i kasuspresentasjonene og at det er mange detaljer slik at studentene har mindre fokus på de overordnede målene med kurset. Muntlige tilbakemeldinger fra studentene om kurset har vært svært positiv som «intensiv», «lærerik» «gøy», «bratt læringskurve». Samtidig er det få studenter som svarer på evalueringsskjema og det har vært lite tilbakemelding om kurset oppnår målene som står under emnebeskrivelsen.

Utviklingsprosjekt

Målet med prosjektet var å øke studentenes aktivitet i diskusjoner under staff for å fordype kunnskap studentene tar med seg i forhold til kursets overordnede mål.

Oppbygging av kurs – Tradisjonelle forelesninger og Kasusarbeid og problembasert læring

Kursets fører til studentenes første møte med pasienter der de skal være i behandlerrollen. Studentene skal lære om nevropsykologisk utredning og arbeid både i teori og praksis. Kurset starter med en tradisjonell forelesningsrekke over to uker med avsluttende eksamen. Det presenteres kasus under forelesningene men det er lite utforskning eller egenaktivitet ift stoffet for studentene (det kan sikkert også forbedres).

Stoffet fra forelesningene fordypes gjennom arbeid med pasienter i praktikum. Det som har vært innhold i forelesningene realiseres i møte med pasientene. To studenter har ansvar for en

pasient og skal forbedre og gjennomføre den anemnestiske samtalen, samle informasjon om diagnoser og karakteristiske nevropsykologiske trekk ved enkelte pasientgrupper.

Ved å møte og ha ansvar for en konkret pasient vil studentene erkjenne hva de har lært og erkjenne behov for hva de må lære mer om for å kunne behandle/møte pasienten. Videre vil de gjennom møte med pasienten realisere faglige utfordringer gjennom konkrete situasjoner. Studentene får tid til å jobbe med fagstoff på egenhånd dvs. de kan finne relevant bakgrunns litteratur, forskningsfunn etc. Det finnes ikke mer informasjon enn det som står i henvisningen når studentene og veileder møter pasienten – derfor er de nødt til å fordype seg i egne kasus og aktivisere og anvende tidligere og nyere kunnskap. Alle kasus drøftes og diskuteres med veileder og resten av gruppen. Det behandles 4 pasienter av hver gruppe slik at studentene får kunnskap og mulighet til fordypning om flere problemstillinger. Siden det er reelle kasus har det høy relevans ift videre utvikling og fremtidige arbeid for studentene. Læringen er problembasert i det at studentene skal kunne identifisere og beskrive hvilke utfordringer pasienten har, hva henviseren ønsker svar på ift pasientens kognitive funksjon), og sammen med veilederen skal studentene gjennom utredning komme frem til løsningsforslag (hva tyder den nevropsykologiske utredning på og hvilke tiltak kan være aktuelle for en pasient).

Siden klinisk nevropsykologi er en klinisk spesialitet er det mye spesialistkompetanse som inngår i kurset og behandling av pasienter som kumulerer i kasus-presentasjonen under staff. Dette kan føre til at omfang av ny læringsmaterialet, bred klinisk erfaring og innspill fra spesialister, studentenes egne erfaringer som behandlere kan føre til at temaet blir uoversiktlig og det oppstår usikkerhet ift hva som er viktig. Ønsket var å ha en bevisst tilnærming på nevropsykologiske problemstillinger og samtidig inkludere og drøfte læringsmålene på et mer overordnet nivå blant studentene og veilederne. Dette ble ansett som en mulighet til å øke deltagelse i staff, reflektere over et komplekst fagfelt og dets betydning for eget arbeid og læring både under kurset og videre.

Planlegging/Tiltak

Staff ble forandret dithen at kasuspresentasjoner ble redusert til 2 per gruppe (tidligere 4), dvs. 10 kasus total under staff. For å øke fokus på læringsmålene ble disse henvist til under orienteringsmøte (første dagen for kurset) og mens studentene hadde praktikum (hver praktikumsgruppe fikk en kort liste med spørsmål (se egenutvikling og læring) som praktikumsgruppen skulle drøfte og besvare. Studentene som ikke presenterte sin kasus under staff hadde ansvar for å notere/oppsummere (se nede). Etter kasuspresentasjoner på staff ble studentene delt inn i fem grupper (annen sammensetning en praktikumsgruppe) for å drøfte og presentere resultatene av diskusjonene om egenutvikling og læring før det ble felles avslutning i plenum. Hver gruppe ble fulgt av en veileder som noterte stikkord fra diskusjonene. Gruppearbeidet varte i to timer.

Egenutvikling og læring

Læring om faget og metodene

1. Hva oppdaget du i møte med pasienten/pårørende som du anser som viktig for din utvikling i rollen som psykolog?
2. Føler du deg i stand til å benevne hva som kjennetegner en nevropsykologisk undersøkelse? Dens bidrag og grenser i en poliklinisk setting?

3. Føler du deg trygg til å administrere WISC/WAIS testene? Burde denne delen muligens forandres slik at du føler at du har bedre utbytte av opplæringen?
4. Er det noe du ønsker du hadde lært mer om – er det aspekter vi burde legger mer vekt på for PROPSY306?

Læring og erfaringer ift pasientrelatert arbeid

5. Hva tilførte den nevropsykologiske undersøkelsen
 - pasienten selv
 - under kartleggingen/ved tilbakemeldingen?
 - vurdering av hans/hennes situasjon fra din side som behandler i en poliklinisk setting
 - den som henviste/hoved-behandleren – tenkt at du var den som henviste – hvordan kunne du har brukt rapporten?
6. Finnes det styrker/grenser/utfordringer i en nevropsykologisk utredningen som du ble obs på under praktikum?
7. Annet – for eksempel: Finne det noe du anbefaler neste semesters studenter ift forberedelse av kurset?

Gjennomføring

Resultat av gruppearbeid/diskusjon i 5 grupper

Generell observasjon

Basert på veiledernes tilbakemelding og avslutningen i plenum ble det en del livlige og gode diskusjoner og refleksjoner i gruppene der de fleste studentene deltok. Her sammenfattes det stikkord som ble tatt under diskusjonene ift ovennevnte spørsmål.

1. Studentene fremhev at studentene ble bevisst ansvaret de opplevde i sin rolle som behandler. Det ble fremhevet at det å forholde seg til pasientenes forventninger ift utredning og resultat kunne være utfordrende og at det var noe de måtte lære mer om. Pasientene kunne formulere andre forventninger enn det som gikk frem av henvisningen og det som studentene hadde forventet var en viktig erfaring. Videre ble det drøftet at studentene hadde både rollen som behandler og som lærende. Studentene anga at de ble plutselig veldig bevisst på at man som psykolog er i en posisjon der pasientene deler sensitiv informasjon, at de i den gitte settingen hadde som oppgave å skape en god og trygg allianse på ganske kort tid slik at pasienten kunne komme med viktig og relevant informasjon, at psykologens oppgave innebærer å måtte skille mellom relevant og mindre relevant informasjon mtp problemstilling og oppdag, at man ofte får annen informasjon enn det man forventer basert på henvisningen slik at man må være fleksibel og forandre det man var forberedt på ift tankegangen i utredningen.
2. De aller fleste studentene følte seg i stand til å benevne kjennetegn til en nevropsykologisk undersøkelse. Her ble det en del diskusjoner rundt psykometri, tall og resultater fra testene. Det ble drøftet tallenes betydning og begrensinger og viktigheten med å beskrive observasjoner, gi bakgrunnsopplysninger og begrunne tolkning av funnene ble fremhevet i alle grupper. En del studenter påpekte at de opplevde en del subjektive vurderinger (av veiledere) ift testvalg og tolkning av resultatene. Det ble påpekt at kurset ga et godt utgangspunkt i møte med pasienter

siden studentene jobbet tett med veiledere. Andre tematiserte at de fikk mer innblikk i helsevesenet og at det var mange instanser de ikke hadde hørt eller pasient rettigheter de ikke visste om.

3. Flere studenter fremhev at de lærte nok om WISC/WAIS testene for å kunne øve mer på dem men at det ikke var nok tid til å øve mer. Andre understreket at de kunne ønske seg en ny gjennomgang av testene før de startet i praksis etterfølgende semester. Det ble understreket at det var positivt at teknikerne var til stede hele tiden for å besvare spørsmål eller hjelpe med skåringen. Det ble etterspurt mer veiledning ift tolkning av profiler.
4. Det ble ønsket mer veiledning for tolkning av WISC/WAIS profiler, flere nevnte at de godt kunne tenke seg å lære mer om rapportskrivning, andre ønsket mer tid til å øve på å administrere WISC/WAIS testene. En del ønsket seg mer konkrete oppgavebeskrivelser ift diskusjoner av resultater av sine pasienter.
5. Her ble det drøftet og reflektert over at en nevropsykologisk undersøkelse kunne bidra med ganske mye informasjon og at resultatene kunne være av interesse i flere sammenhenger. Det ble fremhevet at det ikke alltid var type informasjon/innhold pasienten forventet eller ønsket og at selv om undersøkelsen tok forholdsvis kort tid (2 dager) kunne det være en lengre prosess for pasienten å ta funnene innover seg og reagere på dem. Det ble derfor ansett som viktig at den som henviser har kunnskap om nevropsykologisk utredning. Videre kunne resultatene føre til at en behandler fikk bekreftet eller avkreftet hypoteser og at det kunne være nyttig å få konkrete råd fra en annen spesialitet ift behandling. Resultater fra undersøkelsen ble beskrevet som «en brikke i det store puslespillet».
6. En god del studenter fremhev at det var mye kunnskap spesialistene satt med ikke bare om nevropsykologiske tester men generell psykologisk kunnskap, medisin, sykdommer, etc. og at det kunne være vanskelig å forstå noen av tolkninger som kom frem. Videre ble det beskrevet som en utfordring å få oversikt over tester og metoder.
7. Noe anbefalte at man ikke skulle planlegge så mye utenom siden det var ganske krevende, flere fremhev at forelesningene var en god forberedelse men at de skulle ha stilt flere spørsmål,

Oppsummering og refleksjon

Generelt sett oppleves det at det har vært mer aktivitet i gruppene og under staff der studentene var aktive i diskusjonen. Dette kan ha bidratt til å øke og aktivisere studentenes forståelse av faget og den bidrag til psykologarbeid.

Selv ble jeg mer bevisst på at det er en stor mengde stoff som skal bearbeides og anvendes på veldig kort tid. Hypotesen om at mengde og kompleksitet er for stort og omfattende slik at studentene føler seg ukomfortable til å delta i en diskusjon i stort plenum ble hverken be- eller avkreftet empirisk. Men oppgaven har ført til mer bevissthet rundt læring i dette kurset. Det kan være ønskelig med mer tid for problembasert læring også under forelesningene der det er svært lite aktivitet. Det ses allikevel utfordringer ift eksisterende tidsskjema og koordinasjon med andre kurs og samlet kan det muligens sies at oppsettet er rimelig ift tilgjengelig ressurser og tidsbruk.